

72.036

М. А. Сингаєвська,
аспірант кафедри містобудування
Київського Національного Університету будівництва і архітектури

ВИЯВЛЕННЯ ОЗНАК ВПЛИВОВОСТІ КОНСТРУКТИВІЗМУ В СУЧАСНІЙ АРХІТЕКТУРІ м. КИЄВА

Анотація: на основі візуального співставлення та методом «золотого перетину» в статті зроблена спроба порівняння історичних взірців авангарду і сучасних окремо взятих суспільно-громадських та адміністративних будівель м. Києва на предмет виявлення в останніх елементів впливу рис конструктивізму.

Ключові слова: «золотий перетин», пропорціонування, геометричні форми, співвідношення, конструктивізм, сучасна архітектура, вплив, гармонія.

Мета статті. Виявити присутність в сучасній архітектурі суспільно-громадських і адміністративних будівель впливові риси конструктивізму.

Виклад основного матеріалу. Багато дослідників сучасної архітектури вважають, що конструктивізм (функціоналізм) є застарілим напрямком і що, як наслідок, проекти та будівлі цієї течії втратили сьогодні свою актуальність, в багатьох закордонних дослідженнях зафіксовано, що знання, роботи та напрацювання функціоналістів стали відправною точкою для архітекторів і для архітектурних напрямків у багатьох країнах світу. [1]

Сучасна архітектура Києва представлена багатьма стильовими течіями. Аналіз сучасних архітектурних об'єктів дозволяє припустити, що низка громадських будівель має формотворчі риси, притаманні конструктивізму (функціоналізму) 1920-х – поч. 1930 р.р.: лаконічні геометричні форми, кубістичні силуети, суцільні скляні площини, стрічкові вікна, білий колір стін, виявлення конструкцій та матеріалів. Актуальність цієї гіпотези знаходить підтвердження у ряді закордонних праць, присвячених пошукам витоків сучасної архітектури. Низка закордонних дослідників, використовуючи різні аналітичні підходи, співставляли зразки конструктивізму (функціоналізму) із сучасними об'єктами у Франції, Німеччині, Голландії та Росії для виявлення впливових ознак конструктивізму у сучасному архітектурному формотворенні. [2, 3] Проведений нами порівняльний аналіз проектів 1920-х років із об'єктами сучасної архітектури Києва, використовуючи метод візуального співставлення (індивідуального чуттєво-зорового сприйняття), а також метод пропорціонування на основі «золотого перетину», також підтвердив гіпотези авторів про впливовість конструктивізму. [4]

Візуально порівнюючи композицію Л. Павлова (ВХУТЕМАС, 1927 р.) та будівлю Торгового Центра «Дарниця» на Ленінградській площі в м. Києві (2008 р.), виявилися такі впливові риси конструктивізму: домінуючий циліндричний об'єм, горизонтальні членування циліндра стрічковими вікнами, другорядні композиційні об'єми у вигляді паралелепіпедів.

Кубістичні форми, квадратні членування фасаду, поєднання скла і білого кольору будівлі Монетного двору у Києві арх. Г. Сухобруса (1998 р.) візуально нагадують лаконічну скляну композицію з яскраво вираженим залізобетонним каркасом будівлі акціонерного товариства «Аркас» у Москві братів Весніних (1924 р.).

Співставляючи архітектурний образ будівлі Банку по вул. 40-річчя жовтня (2010 р.) із композицією проєкта Бібліотеки ім. Леніна в Москві арх. О. Весніна (1929 р.), виявилися такі подібні формотворчі характеристики: кубістичні об'єми, поєднання скла і білого кольору, чергування горизонтальних стрічкових вікон із горизонтальними паралелепіпедами, метр горизонтальних елементів контрастує з вертикальною домінуючою.

Візуальний метод виявлення впливів конструктивізму на сучасну архітектуру дав неповне уявлення про процес впливовості. Тому за основу порівняльного аналізу нами був прийнятий більш уточнюючий метод виявлення впливів, а саме – метод пропорціонування на основі «золотого перетину». Він має суттєве значення у гармонізації архітектурного образу. [5, 6] Як було зазначено в попередній публікації, «proportio» походить від латини і означає певне співвідношення частин об'єкта і форм. [4] Частіше пропорція має місце в трьох основних, частково доповнюючих значеннях. Одне з основних означає співвідношення параметрів форми – довжини, ширини, висоти. Тому цей метод використовується нами як інструмент в експериментальному дослідженні сучасних архітектурних об'єктів на предмет їх подібності взірцям конструктивізму. В даному випадку для нашого експериментального дослідження користуємося поняттями рівнозначність співвідношень кількісної міри одних і тих же об'єктивних якостей в порівняльних формах або їх частин. В математичній формі це записуємо як $a:b = c:d$. Об'єктами нашого дослідження є відомі вітчизняні проєкти та реалізації періоду конструктивізму і сучасні об'єкти в м. Києві, візуально подібні первісним взірцям.

Дипломний проєкт Палацу Праці в Москві (ст. ВХУТЕМАСа І. Соболева, 1926 р.) являє собою контрастну вертикальну, асиметричну композицію, складену із простих паралелепіпедів. [6] Аналіз співвідношення основних об'ємів та їх елементів виявив ряд гармонійних закономірностей у побудові композиції. Вертикальні і горизонтальні паралелепіпеди створюють гармонійні пропорції «золотого перетину» у співвідношеннях висот елементів;

співвідношення ширини трьох паралелепедів, що утворюють вертикальну домінанту, також втілюють «золотий перетин» ($a:b:c = 1:0.618:0.381$). Вірогідно, в композиції даної будівлі заздалегідь були закладені пропорції «золотого перетину» та сталий модуль в плані. Завдяки цьому архітектурна композиція є гармонійною та завершеною.

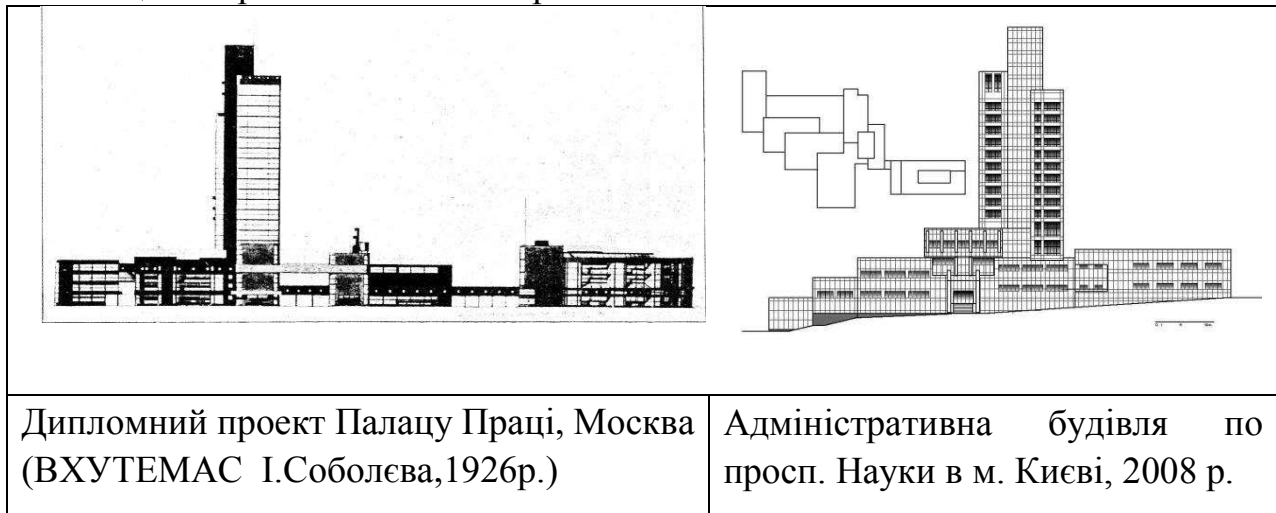

Рис. 1. Порівняльна схема

Подібні риси формотворення проявилися і в адміністративній будівлі по пр. Науки в м. Києві (2008р.). Об'єкт має контрастну динамічну композицію, поєднує в собі горизонтальні і вертикальні об'єми у вигляді паралелепедів, що створює єдиний асиметричний образ. Архітектурна композиція є зрівноваженою та цільною завдяки гармонійним пропорціям у співвідношеннях основних елементів по висоті та ширині. Гармонійні співвідношення ($a:b=c:d=1:0,618$) виявлені у співрозмірності мас горизонтальних паралелепедів та у розмірах вертикальних елементів, що формують композиційну домінанту. Також «золотий перетин» виявлений у композиційних членуваннях фасаду віконними прорізами та суцільними площинами.

Принципи пропорціонування, які були застосовані архітекторами в різні історичні періоди, зокрема в архітектурі авангарду [5], стали актуальними й сьогодні, що доводить професійність сучасних архітекторів при створенні об'ємно-просторових рішень сучасних споруд.

Досліджений матеріал свідчить, що методами візуального співставлення та «золотого перетину» були виявлені візуальні ознаки впливовості конструктивізму у сучасній архітектурі: кубічні форми, лаконічні асиметричні композиції, чіткість ліній, каркасна несуча система, плескатий дах, застаклений легкий фасад, суцільні білі площини.

Проведений нами порівняльний аналіз суспільно-громадських та адміністративних будівель із застосуванням «золотого перетину» свідчить про

вплив і актуальність конструктивістських принципів і прийомів в сучасній архітектурній практиці.

Використана література:

1. Ч. Дженкс. Язык архитектуры постмодернизма / Дженкс Ч. // Пер. с англ. - М.: Стройиздат, 1985. - 136 с.
2. Jose Angel Monteagudo. Influence of Le Corbusier in modern architecture: dissertation / Jose Angel Monteagudo; UCN. – Nordjylland, 2013. –56 p.
3. Волков А. Неоконструктивизм [Электронный ресурс] / А. Волков // Архитектурный альманах Корпус. – Режим доступа: <http://cih.ru/>
4. Сингаєвська М. А., доц., канд. арх. Василенко Л. Г. Пропорційний аналіз сучасних архітектурних об'єктів на основі «золотого перетину» / Зб. «Містобудування та територіальне планування, № 47». – Київ: КНУБА, 2013. – 128-133 с.
5. Гримм Г. Д. Пропорциональность в архитектуре / Г. Д. Гримм //– Москва-Ленинград: Онти, Главная редакция строительной литературы, 1935. – 148 с.
6. Хан-Магомедов С. О. Архитектура советского авангарда. Кн. 1. Проблемы формообразования. Мастера и течения. / С. О. Хан-Магомедов // — М.: Стройиздат, 1996. – 709 с.

Аннотация

На основе визуального сопоставления и методом «золотого сечения» в статье сделана попытка сравнения исторических образцов авангарда и современных отдельно взятых общественных и административных зданий в г. Киеве на предмет выявления в последних элементов влияния конструктивистских принципов.

Ключевые слова: «золотое сечение», пропорционирования, геометрические формы, соотношения, конструктивизм, современная архитектура, влияние, гармония.

Annotation

According to “golden cut” in this statement we tried conduct historical examp’s of avant-garde and modern communitive and administrative buildings in Kiev. The idea was to find in this modern buildings the elements of konstruktivists principes.

Keywords: “golden cut”, proportioning, geometrical forms, modern architecture, constructivism, influence, harmony.